

kityttää pöytäkirjaan, että valtuuston mielestä tosin ei ollut sopivaa, että sille tämänlaatuisissa asioissa määrättiin sakkoja, mutta ettei se kuitenkaan tässä tapauksessa tahtonut ryhtyä sen johdosta mihinkään toimenpiteeseen.

3. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Uuden palotornin rakennuttaminen. Palotoimikunta oli anonut maistraatilta toimenpidettä, jotta korttelissa n:o 69, Leivossa, sijaitseva Vladimirinkadun tontti n:o 10 ostettaisiin kolmannen, toimikunnan mielestä IV kaupunginosaan sijoitettavan palotornin rakennuspaikaksi. Sittenkuin v. t. kaupungininsinööri C. Reuter antamassaan lausunnossa oli ollut sitä mieltä, että uusi palotorni mieluummin olisi rakennutettava Malmin- ja Annankatujen kulmauksessa olevalle kaupungin omistamalle ja käyttämättömälle paikalle, maistraatti jätti asian kaupunginvaltuuston tutkittavaksi puoltaen itse puolestaan v. t. kaupungininsinöörin ehdottamaa paikkaa. Koska kuitenkin viimeksimainittu paikka oli eräs niistä, joita valtuusto oli tarjonnut ¹⁾ suunnitellun venäläisen teatterirakennuksen paikaksi, valtuusto päätti ²⁾ jättää asian ratkaisematta, kunnes oli saatu ilmoitus siitä, aiottiinko paikkaa käyttää viimeksimainittuun tarkoitukseen.

Uuden kansakoulutalon rakennuttaminen. Kansakoulujohtokunta anoi kaupunginvaltuustolta, että kaksi uutta koulutaloa rakennutettaisiin kansakoulujen tarpeisiin aikaisemmin luovutetuille koulutonteille, nim. molemmille itäisimmille tonteille IV kaupunginosan korttelin n:o 69, Leivon, pohjoislaidalla (Annankadun ja Simonkadun ja suunnitellun jatkeen kulmaukseen) sekä kahdelle läntisimmälle tontille V kaupunginosan korttelin n:o 111, Tikan, pohjoislaidalla (Kirvesmiehenkadun ja uuden kaupunginaseமாகাavan mukaisen Punavuorenkadun jatkeen kulmaukseen), sekä että niitä kouluja varten, jotka olivat sijoitetut Kasarminkadun n:ossa 21 olevaan koulutaloon, hankittaisiin yksi talo lisää. Tämä asia ynnä erinäisiä muita kansakoulujen järjestelyä ja toimintaa koskevia kysymyksiä ³⁾ lähetettiin ⁴⁾ valmisteltavaksi valiokuntaan, johon valittiin ⁵⁾ vtt Kihlman, Sandberg ja Westermarck. — Kansakoulutarkastaja V. W. Öhbergin valiokunnan tiedustelun johdosta ilmoitettua, että koulutaloa kipeimmin tarvittiin edellä mainituille V kaupunginosan tonteille sekä että tämän talon tulisi sisältää kolmen alakansakoulun huoneistot ynnä yhteinen eteinen sekä vahtimestarin asunto, valiokunta mietinnössään ⁶⁾ ehdotti, että valtuusto päättäisi rakennuttaa mainituille V kaupunginosan korttelin n:o 111 tonteille uuden kansakoulutalon, jonka tulisi valmistua syyskuun 1 p:ään 1876, mutta toistaiseksi lykätä IV kaupunginosan korttelin n:o 69 tonttien rakennuttamisen. Sen ohessa valiokunta ehdotti, ettei kansakoulujohtokunnan ehdotus vielä yhden talon hankkimisesta Kasarminkadun koulutaloon sijoitetuille kouluille toistaiseksi aiheutaisi toimenpidettä valtuuston taholta. — Muuten yhtyen valiokunnan ehdotukseen valtuusto teki ⁷⁾ sen ehdottamaa koulutaloa koskevan päätöksensä siinä muodossa, että uusi kansakoulutalo rakennutettaisiin tarkoitusta

¹⁾ Ks. s. 26. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. lokak. 2 §. — ³⁾ S:n 25 p. toukok. 12 §. — ⁴⁾ Ks. s. 42, 61, 71 ja 72. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 25 p. toukok. 18 §. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 34. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 10 p. syysk. 1 §.

varten valituille V kaupunginosan korttelin n:o 111 tonteille ja kansakoulujohtokuntaa kehoitettaisiin laadittamaan ja jättämään valtuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi tarpeelliset piirustukset ja kustannusarvio. Nämä eivät kertomusvuonna saapuneet valtuustolle.

Uuden tull- ja pakkahuoneen rakennuttaminen sekä Venäjän valtiolle kuuluvan muonamakasiinin lunastaminen. Sittenkuin korkeimmassa paikassa vuonna 1848 annetulla päätöksellä oli määrätty, että korttelin n:o 7, Pantterin, tontilla n:o 2 (osoitenumero 1) Aleksanterinkadun varrella oleva vanha pakkahuone oli purettava ja samalle tontille sen sijaan rakennettava uusi tull- ja pakkahuone, joka sisältäisi vaakahuoneen, takavarikkomakasiinin ja kellarin sekä tullikamarin virastohuoneiston, maistraatti oli antanut laatia mainitulle tontille teetettävien uusien tull- ja pakkahuonerakennusten piirustukset, jotka oli hyväksytty vuonna 1850. Näiden mukaisesti oli sen jälkeen rakennettu uusi pakkahuone tontin etelä- ja itäisivustoille, jota vastoin uutta tullihuonetta ei ollut rakennettu, koska myöhemmin oli virinnyt kysymys siitä, että tähän rakennukseen tai sen yhteyteen sovitettaisiin myöskin kaupungin huutokauppakamarin huoneisto. Tätä tarkoitusta varten oli sitten laadittu ja vuonna 1860 vahvistettu uudet piirustukset. Pian sen jälkeen, vuonna 1861, maistraatti kuitenkin oli yksissä neuvoin kaupungin vanhimpien kanssa päättänyt koettaa saada kaupungille hankituksi sen osan Läntisen rantakadun, Unioninkadun ja molempien Makasiininkatujen välillä sijaitsevaa korttelia n:o 54, jossa oli Venäjän valtion omistama muonamakasiini; tarkoituksena oli tehdä mahdolliseksi tull- ja pakkahuoneen rakennuttaminen tähän kortteliin, joka kaupungin viranomaisten ja osan porvaristoa aikaisemmin esittämissä valituksissa sekä myöskin tullinyljohtokunnan antamassa lausunnossa oli mainittu erittäin sopivaksi tähän tarkoitukseen. Sittenkuin ehdotus, että kysellinen muonamakasiini saataisiin Venäjän valtiolta vaihtamalla se Aleksanterinkadun uuteen pakkahuonerakennukseen, oli rauennut, maistraatti ja kaupungin vanhimmat olivat vuonna 1865 päättäneet tarjota muonamakasiinin vastikkeeksi Venäjän sotilasviranomaisille uuden makasiinin, joka rakennettaisiin Siltavuorenrantaan, paikalle, johon teetettäisiin maihinlaskusilta ja joka ajotieellä yhdistettäisiin Unioninkadun pohjoispäähän. Eräiden vaiheiden jälkeen Suomen sotilaspiirin piiri-insinöörihallitus vuonna 1873 oli pääasiassa hyväksynyt arkkitehti A. Bomanin maistraatin toimenannosta laatimat Siltavuorenrantakadulle rakennettavan uuden makasiinirakennuksen ynnä siihen kuuluvain ranta- ja maihinlaskusiltain piirustukset. Kaupungin vanhimmat olivat sen jälkeen kehoittaneet maistraattia ensi tilassa ryhtymään toimenpiteisiin Läntisen rantakadun varrella olevan muonamakasiinin lunastamiseksi pidättäen itselleen oikeuden myöhemmin ottaa käsiteltäväkseen kysymyksen varain hankkimisesta uuden makasiinin rakennuttamista varten, jonka kustannukset heidän hankkimansa arvion mukaan nousisivat 200,000 markkaan. Maistraatti ei kuitenkaan ollut ryhtynyt asiassa enempiin toimenpiteisiin, koska hanketta ei voitu toteuttaa ilman suurehkon pitkäaikaisen lainan ottamista ja maistraatti oli, katsonut että tämän tärkeän asian ratkaisuvalta oli pidätettävä kaupunginvaltuustolle, jolle kaupungin talouden hallinto kunnallisasetuksen nojalla vuoden 1875 alusta siirtyisi. Oheenliittäen selonteon asian aikaisemmista vaiheista maistraatti sen jälkeen jätti asian koko laajuudessaan valtuuston käsiteltäväksi.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ lähettää sen valmisteltavaksi viisimiehiseen valiokuntaan, johon valittiin ²⁾ vtt Borgström, Gran-

¹⁾ Valt. pöytäk. 16 p. helmik. 7 §. — ²⁾ S:n s:n 16 §.

holm, Bergroth, Strömberg ja Rudolph. Tähän valiokuntaan lähetettiin ¹⁾ sittemmin myöskin läänin maaherran antama lähetepäätös, jossa valtuusto senaatin siviilitoimituskunnan kirjelmän johdosta velvoitettiin viipymättä antamaan korkeimpaan paikkaan lausunto siitä, voitiinko Aleksanterinkadun varrella olevaa n. s. pakkahuonetonttia ja sille rakennettavaksi suunnitellulle tulli- ja pakkahuoneelle laadittuja piirustuksia nykyisin, olojen kenties muututtua, enää pitää tarkoituksiinsa täysin sopivina. Lähetesiakirjan mukana saapui m. m. tullinylijohdokunnan lausunto, jossa tämä myöntäen korttelin n:o 54 aseman erittäin edulliseksi ja nimenomaan tulli- ja pakkahuoneelle sopivaksi kuitenkin katsoen vuosi vuodelta yhä polttavammaksi käyvään uuden, suuremman pakkahuoneen tarpeeseen ja siihen, että pakkahuoneen tonttia voitiin aikaisemmin ryhtyä rakentamaan, puolsi kyseellisen rakennuksen teettämistä viimeksimainitulle tontille.

Tämän johdosta kaupunginvaltuustolle jättämässään ensimmäisessä mietinnössä ²⁾, joka annettiin siviilitoimituskunnan kirjelmän johdosta, valiokunta m. m. huomautti, että kysymykseen edellä mainittujen, vuonna 1860 hyväksytyjen piirustusten sopivaisuudesta ei näyttänyt voivan vastata muuta kuin että, koska kaupungin tuontiliikenne mainitusta vuodesta oli enemmän kuin kaksinkertaistunut, nämä piirustukset aivan välttämättömästi oli tarkistettava, jotta tärkeä rakennusyritys ei epäonnistuisi. Tontin tarkoituksenmukaisuutta ja riittäväisyyttä taas voitiin ratkaisevasti arvostella vasta sittenkuin oli tehty lopulliset laskelmat kaikista tarpeellisista huoneistoista ja niiden vaatimista pinta-aloista, minkä ajan niukkuus oli estänyt. Yleinen käsitys oli kuitenkin, että tämä tontti todennäköisesti olisi liian ahdas ja epämukava ja ettei sen asemakaan ollut liikenteelle täysin sopiva. Siitä huolimatta kaupunki epäilemättä olisi täyttänyt velvollisuutensa ja rakentanut sinne uuden tulli- ja pakkahuoneen, ellei tähän tarkoitukseen olisi ollut saatavissa tyydyttävämpää rakennuspaikkaa. Juuri se mahdollisuus, että sellainen voitaisiin saada ostamalla kaupungille Läntisen rantakadun varrella oleva kortteli n:o 54, oli aiheuttanut sen, että kyseellisen velvollisuuden täyttäminen oli lykkäytynyt niin pitkäksi aikaa. Joskin hallituksella oli pätevät syyt vaatia, että kaupunki mahdollisimman pian tyydyttäisi tullilaitoksen useita kertoja esiintuoman uuden rakennuksen tarpeen, valiokunta kuitenkin ei epäröinyt ehdottamasta, että valtuusto lausunnossaan täydellisesti yhtyisi maistraatin ja kaupungin vanhinten asiassa omaksumaan kantaan. Korttelin n:o 54 asema niiden rantasiltain ääressä, joille suurin osa kaupungin tuonnista purettiin, oli tulli- ja pakkahuoneelle edullisin ajateltavissa oleva, ja kun korttelin pinta-ala oli 44,800 neliöjalkaa eli 14,784 neliöjalkaa laajempi kuin Aleksanterinkadun tontin, tarjosi se epäilemättä riittävästi tilaa siihen tuleville rakennuksille, vaikkakin ne rakennettaisiin huomioon ottaen tavaravaihdon vastainen lisääntyminen. Oli sen vuoksi siinä määrin todennäköistä, että Läntisen rantakadun paikka asiaa lopullisesti harkittaessa tunnustettaisiin vanhaa tonttia sopivammaksi, että ainakin oli erinomaisen tärkeätä, että kysymys jätettiin siihen asti ratkaisematta, jotta ei ennakolta riistetty kaupungilta mahdollisuutta suuremman tontin tarjoamien etujen hyväkseen käyttämiseen. Tämän tonttikysymyksen ratkaisua valmistavat toimenpiteet olivat myöskin jo edistyneet niin pitkälle, että ei voitu tarvita pitkäkään aikaa, ennenkuin valtuusto voi tehdä sitä koskevan päätöksensä. Suotavaa oli,

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 5 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 9.

että valtuustolle annettaisiin riittävästi aikaa tämän kysymyksen tarkkaan harkitsemiseen, josta myöskin kaupungin kauppaliikkeen vastainen kehitys melkoisessa määrässä oli riippuvainen.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ samalla lausuen sen käsityksen, etteivät aikaisemmin laaditut tulli- ja pakkahuoneen piirustukset enää tuntuneet tarkoitukseensa sopivilta, lausunnossaan anoa, että lopullinen toimenpide asiassa saataisiin lykätä, kunnes valtuusto oli ehtinyt tehdä päätöksen Läntisen rantakadun varrella sijaitsevan korttelin n:o 54 ostamisesta kaupungille, minkä kysymyksen valtuusto ottaen huomioon sekä kaupungin velvollisuuden tullilaitosta kohtaan että kaupungin omat kaupalliset edut oli päättänyt saattaa päätökseen mahdollisimman nopeasti, minkä jälkeen valtuusto antaisi asian laadun mukaisen ilmoituksen. — Valiokunnan ehdotuksesta valtuusto sen jälkeen anoi ²⁾ maistraatilta toimenpiteisiin ryhtymistä 24 valtuusmiehen valitsemiseksi, jotka kunnallisasetuksen 25 §:n mukaan oli valittava varsinaisten valtuutettujen määrän lisäksi käsittelemään kysymystä puheena olevan korttelin lunastamisesta. Myöhemmin maistraatti ilmoitti ³⁾, että vaali oli toimitettu ja lisävaltuutetuiksi tällöin valittu kauppias F. Aspelin, tehtailija L. J. Källström, pankinjohtaja J. Lupander, kauppiaat W. Scharin ja F. L. Heimberger, tehtailija F. W. Grönqvist, muurarimestari A. Helin, kanslianeuvos A. W. Liljenstrand, protokollasihteeri N. Björklund, polyteknillisen koulun opettaja E. E. Qvist, varatuomari S. Stenberg, kauppias A. W. Nyström, merikapteeni V. Kåhlman, protokollasihteeri F. Lindberg, insinöörikapteeni A. W. Lagerborg, valtioneuvos L. L. Lindelöf, pankinjohtaja E. E. Wasastjerna, protokollasihteeri E. F. Hjelt, lääketieteen tohtori J. W. Runeberg, tehtailija R. Staudinger, leipurimestari G. M. Stenius, esittelijäsihteeri, valtioneuvos C. J. Jägerhorn, professori J. J. Chydenius ja esittelijäsihteeri, vapaaherra C. V. de la Chapelle.

Sittenkuin valtiovaraintoimituskunnalta sen jälkeen oli saapunut ⁴⁾ ilmoitus, että senaatti oli nähnyt hyväksi lykätä enemmän toimenpiteet asiassa toistaiseksi, valiokunta toisessa mietinnössään ⁵⁾ esitti pääkysymystä koskevan ehdotuksensa. Valiokunta huomautti siinä ensiksi, että vain vuodesta 1866 vuoteen 1873 kaupunkiin ulkomailta tuotujen tavarain arvo oli kohonnut n. 11,722,000 markasta n. 33,755,000 markkaan ja vastaava viennin arvo n. 3,903,000 markasta 8,940,000 markkaan. Tämän suuremmoisen kaupan lisääntymisen johdosta pakkahuone oli käynyt yhä riittämättömämmäksi, ja kaupungin oli m. m. ollut pakko erinäisten tullissa käsiteltävien tavarain säilyttämistä varten vuokrata yksityisiä makasiineja. Nopeat toimenpiteet olivat senvuoksi tarpeen epäkohtain korjaamiseksi. Jo silloin, kun tehtiin päätös pakkahuoneen sijoittamisesta Aleksanterinkadun tontille n:o 2, oli kaupungin porvariston keskuudessa lausuttu se käsitys, että tulli- ja pakkahuone mieluummin olisi sijoitettava Eteläsatamaan, johon kaupungin liikenne pääasiassa keskittyi. Tämä mielipide oli aikain kuluessa voittanut yhä enemmän kannatusta ja saanut kaupungin viranomaiset ajattelemaan Länt. rantakadun varrella olevan venäläisten muonamakasiinin ostamista ja mahdollisuutta saada käytettäväkseen tilava kortteli n:o 54, jota kaupunki tuskin voi käyttää hyväkseen niin kauan kuin Venäjän valtio omisti siinä sijaitsevan makasiinirakennuksen. Vanhaan pakkahuonetonttiin verrattuna tämä kort-

¹⁾ Valt. pöytäk. 16 p. maalisk. 1 §. — ²⁾ S:n 27 p. huhtik. 14 §. — ³⁾ S:n 29 p. toukok. 5 §. — ⁴⁾ S:n 29 p. kesäk. 9 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 31.

teli tarjosi huomattavia etuja, se kun oli tuntuvasti suurempi, minkä lisäksi sinne oli vapaa pääsy kaikilta neljältä puolelta ja se sijaitsi aivan lähellä niitä rantasiltoja, joilla suurin osa tullissa käsiteltävistä tavaroista purettiin ja kuormattiin. Jos pakkahuone siirrettäisiin sinne, voitaisiin myöskin erityisen suuritta kustannuksitta laskea lähimmille rantasilloille vievät rautatie-raiteet, joita myöten tavarat tuotaisiin suoraan pakkahuoneeseen, jolloin useat niiden kuljetukseen liittyvät haitat ja kustannukset suurimmaksi osaksi poistuisivat. Jo nämä syyt kehoittivat olemaan luopumatta kaupunginviranomaisten kauan suosimasta suunnitelmasta, että tulli- ja pakkahuone sijoitettaisiin kortteliin n:o 54. — Tästä aiheutuvat runsaat kustannukset olivat saaneet valiokunnan ajattelemaan, että muonamakasiini mahdollisesti voitaisiin sisustaa tulli- ja pakkahuoneeksi ja että siis kaupunki siten voisi käyttää sitä hyväkseen. Asiaa tarkemmin tutkittuaan valiokunta oli vakuutunut siitä, ettei tämä järjestely aiheuttaisi varsin suuria vaikeuksia, minkä johdosta valiokunta oli laadittanut makasiinissa tehtävien muutostöiden piirustukset ja kustannusarvion. Tullikamarille oli tällöin varattu yhdeksän huonetta sekä tilava eteinen. Kustannusarvio päättyi 33,000 markkaan, ja tavaravarastoja varten saataisiin käytettäväksi pinta-alaa kaikista kolmesta kerroksesta yhteensä 15,650 neliöjalkaa, kun sitä vanhassa pakkahuoneessa oli ollut ainoastaan 8,200 neliöjalkaa. Yhtä lauren pinta-alan varaaminen tavaravarastoja varten vanhalla pakkahuonetontilla aiheuttaisi moninkertaiset kustannukset, varsinkin koska pakkahuonerakennuksen perusmuurin toimitetussa tutkimuksessa oli havaittu sataman puolelta nojaavan ainoastaan ulommaiseen rakennusta tukemaan aiotuista kolmesta paalurivistä, minkä vuoksi sitä ilman muuta ei voitu korottaa lisäkerroksella. — Mitä venäläisten viranomaisten määräämiin muonamakasiinin luovutuksen ehtoihin tulee, oli johtavana perusajatuksena sitä koskevissa neuvotteluissa heidän puolellaan ollut se, että kaupunki makasiinin korvaukseksi rakennuttaisi ja täysin valmiissa kunnossa luovuttaisi Venäjän valtiolle uuden makasiinin. Aikaisemmin mainittu, vuonna 1873 laadittu kustannusarvio ehdotetun uuden makasiinin rakentamiseksi Siltavuorenrantaan oli kuitenkin työaineiden hintain ja työpalkkain kohoamisen johdosta korotettava 266,400 markkaan, perustuskustannukset taas nousisivat, jos makasiini valiokunnan ehdotuksen mukaisesti siirrettäisiin 30 jalkaa maalle päin, v. t. kaupungininsinööri C. Reuterin laatimien laskelmain mukaan 95,840 markkaan. Kaupungille näiden kustannuslaskelmain mukaisesti yksin Länt. rantakadun muonamakasiinin lunastamisesta aiheutuva kokonaiskustannus nousisi siis 362,240 markkaan, mihin tulisi lisäksi eräälle yksityiselle henkilölle vuokratulla Siltavuorenrantakadun vuokratontilla olevien rakennusten pakkolunastuskustannukset siinä tapauksessa, että piiri-insinöörihallitus tulenvaaran ehkäisemiseksi vaatisi ne poistettaviksi. Neuvottelut asianomaisten venäläisten viranomaisten kanssa makasiinin perustustöistä, rantasillan rakentamisesta ja maihinlaskusillasta sekä makasiiniin ja sen ympäri vievästä tiestä eivät vielä olleet päättyneet, mutta tässä suhteessa ei ollut pelättävissä vaikeuksia, kun itse makasiinin piirustukset oli hyväksytty. Asian käsittelyä jatkettaisiin nyt sopivimmin siten, että maistraatti laadittaisi näiden laitosten täydelliset piirustukset sekä alistaisi ne mainittujen viranomaisten hyväksyttäväksi. — Kysymyksen raha-asiallinen puoli vihdoin olisi hoidettava siten, että lisätyt kaupunginvaltuutetut tekisivät päätöksen lainan ottamisesta tarkoitusta varten, jota vastoin tähän kuuluvien yksityiskohtain määrääminen olisi uskottava varsinaisille valtuutetuille.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti lisätyt kaupunginvaltuutetut päättivät¹⁾:

että Eteläsatamassa olevaan kortteliin n:o 54 rakennettu Venäjän valtion omistama muonamakasiini lunastettaisiin kaupungille ja kaupunki sitoutuisi sen korvaukseksi luovutta maan Venäjän valtiolle uuden, Siltavuorenrantaan teetettävän makasiinin täysin valmiissa kunnossa, mistä seikasta alulle pantujen neuvottelujen jatkaminen annettaisiin maistraatin toimeksi;

että Eteläsatamassa oleva muonamakasiini heti kun se oli tyhjennetty sisustettaisiin tulli- ja pakkahuoneeksi tarkoitusta varten laaditun piirustuksen mukaisesti;

antaa suostumuksensa siihen, että kyseelliseen tarkoitukseen tarvittavat varat suuremmalta tai pienemmältä osalta otettaisiin lainaksi, jolloin siinä tapauksessa, että laina otettaisiin kahta vuotta pitemmäksi ajaksi, sitä koskeva päätös oli alistettava senaatin talousosaston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi, sekä jättää lainan ottamista ja siihen liittyviä seikkoja koskevien tarkempien määräysten antamisen varsinaisen valtuuston asiaksi; sekä

tehdä korkeimpaan paikkaan ilmoituksen lisättyjen valtuutettujen tekemistä, uuden tulli- ja pakkahuoneen rakennuttamista koskevista päätöksistä.

Niistä perusteista, joita maistraatin oli noudatettava neuvotellessaan venäläisten viranomaisten kanssa, annettiin sen ohessa valiokunnan ehdotuksesta erinäisiä ohjeita.

Työ- ja vaivaistalon lisärakennushanke. Vaivaishoitojohtokunnan tekemän esityksen kaupungin työ- ja vaivaistalon laajentamisesta siten, että siihenastinen talusrakennus muutettaisiin sairaalaksi, asuinhuoneiksi, kirkoksi y. m. ja sen sijaan rakennettaisiin uusi talusrakennus, kaupunginvaltuusto lähetti²⁾ kolmihenkiseen valiokuntaan, johon valittiin³⁾ vtt Sandberg, Collan ja Ärt. — Lausunnossaan⁴⁾ tämä valiokunta huomautti m. m., että talusrakennuksen ehdotettu uudestaanrakentaminen sen sopimattoman sisäisen järjestelyn takia tulisi jotenkin kalliiksi, eikä tulos kuitenkaan olisi tyydyttävä, minkä vuoksi valiokunta ei voinut puoltaa vaivaishoitojohtokunnan ehdotusta sellaisenaan. Valiokunta oli sen vuoksi kehoittanut arkkitehti Th. Höijeriä laatimaan työ- ja vaivaistalon rakennettavan uuden sairaalarakennuksen luonnospiirustukset ja kustannusarvion, ja tämä olikin laatinut kaksi vaihtopuolista ehdotusta. Toisen, kivistä rakennettavan, kaksikerroksisen sairaalan käsittävän vaihtoehdon kustannusarvio päättyi 100,000 markkaan, toisen, puisen, yksikerroksisen sairaalarakennuksen ynnä kaksi ullakkohuonetta käsittävän taas 72,000 markkaan. Valiokunta, joka puolestaan pääasiassa yhtyi jälkimmäiseen vaihtoehtoon, ehdotti sen mukaisesti, että valtuusto päättäisi työ- ja vaivaistalon alueelle rakennettavaksi uuden rakennuksen, joka sisältäisi sairashuoneita sekä kylpyhuoneen, kirkkosalin, tarpeelliset asuinhuoneet y. m., sekä antaisi vaivaishoitojohtokunnalle tehtäväksi laadittaa tällaisen puusta tehtävän, pääasiassa viimeksimainittujen piirustusten mukaisesti sisustetun rakennuksen yksityiskohtaiset piirustukset kustannusarvioineen niin hyvissä ajoin, että rakennuskustannukset voitiin merkitä kaupungin vuoden 1876 menoarvioon. — Asiaa esiteltäessä valtuusto palautti⁵⁾ sen johtokuntaan kehoittaen tätä antamaan selvityksen siitä, kuinka monelle sairastuoteelle olisi varattava tilaa ehdotetussa uudisraken-

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. 10 p. syysk. 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 28 p. syysk. 11 §. — ³⁾ S:n s:n 12 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 44. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 5 p. marrask. 1 §.

nuksessa. Jotta rakennustyö ei viivästyisi, johtokunta kuitenkin samalla oikeutettiin merkitsemään tätä tarkoitusta varten mainitun vuoden menosääntöehdotukseen 50,000 markan suuruinen arviomäärä. Johtokunnan sen jälkeen annettua siltä pyydetyn selvityksen valtuusto ensin päätti ¹⁾ olla ottamatta asiaa ratkaistavakseen, ennenkuin lisätty raha-asiainvalidiokunta oli antanut mietintönsä seuraavan vuoden talousarviosta, ja mainitun valiokunnan ehdotuksesta ²⁾ valtuusto sittemmin aikaisemmasta päätöksestään luopuen talousarvion käsittelyssä poisti ³⁾ edellä mainitun määrärahan vuoden 1876 talousarvioehdotuksesta.

Tavaravajain rakennuttaminen höyrylaivalaitureille. Vtn Edlundin kaupunginvaltuustolle jättämän esityksen vajain rakentamisesta kaupungin höyrylaivalaitureille sellaisen tavarain suojelemiseksi, jotka purettiin laitureille, mutta joita vastaanottajat eivät heti voineet sieltä noutaa, valtuusto lähetti ⁴⁾ valiokuntaan, jonka tuli hankkia myöskin v. t. kaupungininsinöörin lausunto asiasta ja johon valittiin ⁵⁾ vtt Edlund ja Krogius sekä satamamestari A. Leander. Käsiteltäessä valiokunnan tämän jälkeen antamaa mietintöä ⁶⁾, jota seurasivat v. t. kaupungininsinööri C. Reuterin asiasta antama lausunto sekä hänen laatimansa tavaravajan vaihtoehtoiset piirustukset, valtuusto päätti ⁷⁾ palauttaa asian valiokuntaan piirustusten laatimiseksi uudestaan. Valiokunta ei vuoden varrella antanut uutta mietintöä.

Vapaaehtoisen palokunnan työkaluvajain uudestaanrakentaminen. Kaupungin vapaaehtoisen palokunnan toimikunnan tekemään ja maistraatin puoltamaan anomukseen, että ne lautavajat, jotka palokunnan työkaluja varten oli rakennettu Nikolainkirkon itäisen paviijongin viereiselle tontille, kaupungin kustannuksella rakennettaisiin uudestaan ja laajennettaisiin, minkä työn kustannukset oli arvioitu 4,132 markaksi, kaupunginvaltuusto myöntyi ⁸⁾, mikäli ei kaupungin voimassa oleva rakennusjärjestys tätä työtä estänyt.

Kansakoulutalojen korjaukset. Sittenkuin kansakoulujohtokunta kaupunginvaltuustolle antamassaan, lukuisia kansakoulukysymyksiä koskettelevassa esityksessä ⁹⁾ m. m. oli lausunut, että muutamissa kansakoulutaloissa kesäloman aikana oli välttämätöntä toimittaa joitakin korjaus- ja rakennustöitä, valtuusto päätti ¹⁰⁾ anoa maistraatilta, että näissä taloissa toimitettaisiin tarpeelliset katselmukset sekä että hankittaisiin ehdotettujen töiden kustannusarviot. Maistraatti lähetti sen jälkeen heinäkuun 19:nä päivätyn kirjelmänsä ohella valtuustolle pyydetty katselmuskirjat sekä 9,070: 95 markkaan päättyvän kustannusarvion. Kun valtuustoa kuitenkin kesän loppupuolella ei voitu saada päätösvaltaisena koolle, mutta muutamat korjaukset olivat sen laatuiset, että ne oli suoritettava ennen syyslukukauden alkua, v. t. varapuheenjohtaja vt Schauman neuvoteltuaan yksityisten valtuutettujen kanssa kehoitti maistraatin puheenjohtajaa antamaan välttämättömimmät korjaukset v. t. kaupungininsinöörin toimeksi, mikäli ne ehdittiin suorittaa kesäloman aikana. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹¹⁾ v. t. varapuheenjohtajan toimenpiteen ja päätti samalla, että muut kansakoulujohtokunnan ehdottamat työt suoritettaisiin seuraavana vuonna ja laaditun kustannusarvion mukaisesti.

¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 3 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 43 s. 9. — ³⁾ Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 1 §. — ⁴⁾ S:n 6 p. huhtik. 11 §. — ⁵⁾ S:n 13 p. huhtik. 10 §. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 28. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 1 §. — ⁸⁾ S:n 25 p. toukok. 4 §. — ⁹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 34. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. 25 p. toukok. 12 §. — ¹¹⁾ S:n 31 p. elok. 15 §.

Sirkusrakennuksen pysyttäminen Rautatientorilla. Rakennusmestarit G. Jansson ja J. F. Larsson olivat maistraatilta anoneet saada marraskuun 1 p:ään 1876 pitää paikallaan erään johtaja G. Cinisellin kanssa tehdyn sopimuksen nojalla Rautatientorille rakennuttamansa sirkusrakennuksen, jota mainittu henkilö oli ilmoittanut haluavansa käyttää tullessaan loppukesästä 1876 uudelle käynnille kaupunkiin ja jota sillävälän voitiin käyttää niiden tavara-in varastosuojana, joita samana kesänä odotettiin runsaasti saapuvan kaupunkiin suunnitellun yleisen teollisuusnäyttelyn johdosta. Lähettäen kaupunginvaltuustolle hakijain anomuksen maistraatti samalla alisti ratkaisu-tavaksi, olisiko huokeampien varastopaikkain hankkimiseksi mainituille tavaroille syytä lunastaa sirkusrakennus kaupungille. Katsoen rakennuksen tulenvaarallisuuteen ja rumentavaan ulkonäköön valtuusto päätti ¹⁾ evätä sekä hakijain anomuksen että maistraatin sen johdosta tekemän esityksen.

Uuden huoneiston hankkiminen tullikamarille. Kaupungin tullikamarin anottua maistraatilta toimenpidettä suuremman virkahuoneiston hankkimiseksi kamarille maistraatti jätti asian kaupunginvaltuustolle huomauttaen, ettei kamarille luovutettua raatihuoneen huoneistoa käynyt laajentaminen, minkä vuoksi kävisi välttämättömäksi vuokrata uusi huoneisto joko tullikamarille tai raatihuoneeseen sijoitetulle kaupungin poliisikamarille. Valtuusto lähetti ²⁾ asian valiokuntaan, joka aikaisemmin oli asetettu ³⁾ käsittelemään kysymystä uuden tulli- ja pakkahuoneen rakennuttamisesta. Sen jälkeen antamassaan mietinnössä ⁴⁾ valiokunta ilmoitti, ettei se ollut voinut yhtyä kumpaankaan maistraatin esittämistä vaihtopuolisista ehdotuksista, vaan oli katsonut tarpeelliseksi ehdottaa, että tullikamarin huoneistoa laajennettaisiin suorittamalla joitakin muutostöitä raatihuoneessa. Valiokunta ehdotti, että uusi huoneisto vuokrattaisiin raatihuoneeseen sijoitetulle kaupungin huutokauppakamarille, jonka huoneiston raastuvanoikeuden kolmas osasto saisi haltuunsa, sekä että tämän hallussa olleista kolmesta huoneesta tullikamarin huoneistoa lähinnä sijaitseva luovutettaisiin kamarin käytettäväksi. Valtuusto päätti ⁵⁾ eväten valiokunnan ehdotuksen anoa maistraatilta, että maistraatti tiedustelisi ja aikanaan ilmoittaisi valtuustolle, olisiko joko tullikamarille tai huutokauppakamarille vuokrattavissa sopivaa huoneistoa raatihuoneen ulkopuolelta. Myöhemmin maistraatti ilmoitti, että sille oli tarjottu kaksi eri huoneistoa tullikamaria varten, ja valtuusto palautti ⁶⁾ tämän johdosta asian edellä mainittuun valiokuntaan. Asiaa ei käsitelty loppuun vuoden varrella.

Reaalikoulun valmistavan luokan huoneisto. Reaalikoulun johtajan filosofianmaisteri M. Brennerin ja filosofiankandidaatti E. Amnellin tekemän anomuksen saada mainittuun kouluun suunniteltua valmistavaa luokkaa varten käyttää erästä koululle vuokratun huoneiston huonetta, joka aikaisemmin oli ollut huoneistoon sijoitetun veistokoulun hallussa, kaupunginvaltuusto maistraatin puoltolauseen nojalla hyväksyi ⁷⁾, toistaiseksi kuitenkin ainoastaan lukuvuodeksi 1875—76.

Uuden huoneiston hankkiminen pyhäkoululle. Kansakoulujohtokunnan tekemän anomuksen uuden huoneiston hankkimisesta kaupungin pyhäkoululle valtuusto lausunnon saamiseksi lähetti ⁸⁾ aikaisemmin kansakoulujen järjestelyä koskevia kysymyksiä valmistelevaan asetettuun ⁹⁾ valiokuntaan, jonka lausunto ei saapunut vuoden varrella.

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. syysk. 9 §. — ²⁾ S:n 25 p. toukok. 13 §. — ³⁾ Ks. s. 37. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 31 p. elok., liite B. — ⁵⁾ S:n s:n 1 §. — ⁶⁾ S:n 18 p. marrask. 7 §. — ⁷⁾ S:n 6 p. huhtik. 8 §. — ⁸⁾ S:n 23 p. marrask. 4 §. — ⁹⁾ Ks. s. 36.

Oikeus asua pakkolunastetuissa taloissa olevissa huoneistoissa. Maistraatin puoltolauseen johdosta kaupunginvaltuusto oikeutti ¹⁾ erinäiset henkilöt kesäkuun 1 p:n jälkeen vuokran pysyessä entisellään asumaan muutamissa kaupungille pakkolunastettujen Katajanokan talojen asuntohuoneistoissa, kuitenkin velvollisina siinä tapauksessa, että rakennusten purkaminen havaittiin tarpeelliseksi, jo vuokraavuoden kestäessä kolmen kuukauden irtisanomisajan jälkeen muuttamaan huoneistoista.

Kasarmintorin lihamyymäläin vuokraaminen. Kalanostaja E. E. Biströmin anottua maistraatilta, että hän kalavarastoa varten saisi vuokrata kaksi Kasarmintorin lihamyymäläkojuista, kaupunginvaltuusto oikeutti ²⁾ maistraatin samasta maksusta, joka oli määrätty suoritettavaksi muista lihamyymäläistä, vuokraamaan hakijalle yhden tai kaksi mainituista myymäläkojuista.

4. *Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.*

Viertoteiden hallinto ja kunnossapito. V. t. kaupungininsinööri C. Reuterin maistraatin välityksellä lähettämän, 8,960 markan määrään päättyvän ehdotuksen kaupungin viertoteiden hallinnon ja kunnossapidon järjestämiseksi kuluvana vuonna kaupunginvaltuusto lähetti ³⁾ valiokuntaan, johon kuului-
vat ⁴⁾ vtt Sanmark, Ärt ja Numell. Valiokunnan mietinnössään ⁵⁾ esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti ⁶⁾ ilmoittaa maistraatille, ettei se ollut katsonut tehtyä ehdotusta vastaan olevan muuta muistuttamista kuin että siihen merkitty viertotiemestarin palkka, 360 markkaa, mahdollisesti voitaisiin poistaa, minkä vuoksi valtuusto jätti maistraatin ratkaistavaksi, voiko mainittu säästö tapahtua ilman haittaa. Sen ohessa valtuusto päätti anoa maistraatilta toimenpiteisiin ryhtymistä, jotta kaikista viertoteiden aiheuttamista menoista vastedes vuosittain laadittaisiin erityinen tilitys, joka täydellisine todisteineen jätettäisiin kaupungin tilintarkastajain tutkittavaksi.

Maanalaisen yhdistyskanavan rakentaminen Antinkadulle. V. t. kaupungininsinööri C. Reuterin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ 712 markaksi arvioiduin kustannuksin rakennuttaa yhdistyskanavan asianomaisen talonomistajan Antinkadun tontilta n:o 5 rakennuttaman maanalaisen kanavan ja saman kadun alaisen yleisen kanavan välille; työn kustannukset oli suoritettava mainitun kadun ja sen viereisen Hietalahdentorin osan täyttämistä varten myönnetystä määrärahasta.

C. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Raha-asiainvaliokunnan asettaminen ja kaupungin raha-asioita valaisevan katsauksen laatiminen. Järjestelyvaliokunnan ⁸⁾ ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti ⁹⁾ riippumatta valtuustolle saapuvista ja erityisesti käsiteltäviksi joutuvista rahaoloja koskevista asioista valita kolmihenkinen valiokunnan, jonka tuli laatia ja antaa valtuustolle selvä ja täydellinen sekä mahdollisimman verekseen ajankohtaan kohdistuva katsaus kaupungin raha-asiain tilaan, t. s. vuositulojen ja -menojen määrään niiden eri pääluokissa,

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. kesäk. 14 §. — ²⁾ S:n 31 p. elok. 16 §. — ³⁾ S:n 13 p. elok. 6 §. — ⁴⁾ S:n s:n 10 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 29. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 31 p. elok. 3 §. ⁷⁾ S:n 31 p. elok. 17 §. — ⁸⁾ Ks. s. 2. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 19 p. tammik. 2 §.